

A KÉRÉSZPÁFRÁNY

SZÖVEG: JAKAB GUSZTÁV—MOLNÁR PÉTER PÁL | FÉNYKÉP: JAKAB GUSZTÁV

A tavaszi kérészpáfrány (*Anogramma leptophylla*) magyarországi előfordulása igazi rejtély. Közel 30 éve akadtak rá a Zemplén központi részén, Pálháza közelében. Hosszú évekig nyomoztak

a botanikusok a növény pontos faji hovatartozását illetően, hiszen ki gondolta volna, hogy egy szubtrópusi páfrány telepedett meg az Északi-Középhegység eldugott részén?

A kérészpáfrány kozmopolita faj, azaz nagyon széles a földrajzi elterjedése, azonban ritkán távolodik el a kellemes klímájú tengerpartoktól. Előfordul többek között Ausztráliában, Malajziában, a Közel-Keleten és Dél-Amerikában is, Európában pedig főként a Mediterráneumban. Hozzánk legközelebb az Adria déli részén él, mintegy 1000 kilométerre a zempléni termőhelyétől.

De mit keres ez a növény Magyarországon és hogyan került ide? Köztudott, hogy a páfrányok, a mohákhoz és gombákhoz hasonlóan, több száz vagy akár ezer kilométert is képesek a széllel megtenni az apró spóráik segítségével, és egészen váratlan helyeken telepednek meg. Elterjedésüknek többnyire az szab

határt, hogy a kifejlett növény megtalálja-e a „leszállópályát” környékén a megfelelő életkörülményeket. Ezért meglepő egy ilyen melegigényes növény megtelepedése nálunk.

Hosszú évekig nyomoztak a botanikusok a növény pontos faji hovatartozását illetően, hiszen ki gondolta volna, hogy egy szubtrópusi páfrány telepedett meg az Északi-Középhegység eldugott részén?

A rejtély kulcsa a növény egyedülálló életciklusában rejlik. A spórákból kialakuló előtelep gumószerű képletet fejleszt, ebből alakul ki a kifejlett, spórát termelő növény minden tavasszal. Ez a növény csak néhány hónapig él – magyar neve a kifejlett növény rövidke

életére utal. Az előtelep megjelenése nálunk decemberre esik, a spóratermő levelek pedig márciustól májusig figyelhetők meg, majd elszáradnak.

A kifejlett növény mindössze 5–20 cm magas, filigrán, a levélszeletei vékonyak. A meleg éghajlatú területeken a spóratermő növény kifejlődése a csapadékos évszakra esik. Nálunk a tél jelenti a kérészpáfrány számára a csapadékos évszakot. Ám hazánkban a tél túlságosan hideg, a talaj fagyott, ami akadályozná a növény fejlődését. A terepet télen bejáró szakemberek viszont megfigyelték, hogy a növény termőhelyén télen sohasincs hótakaró!

A jelenség oka a termőhely geológiai adottságaiban

◀ A kérészpáfrány előtelepei már decemberben megjelennek

A kérészpáfrány egyik jellegzetessége, hogy a korábban kihajtó levelei rövidebbek

rejlnek. A növény a Zemplénben egy erdészeti dózerút mesterséges rézsűjén él, ahol az alapkőzetet alkotó horzsaköves riolituffa repedéseiből gázok szivárognak föl a felszínre. A viszonylag meleg és párás levegő ideális mikrokörnyezetet biztosít a kérészpáfránynak – néhány négyzetméteren.

A fénykép készítésekor, 2019 márciusában nagy szárazság volt a területen. Ekkor azt lehetett megfigyelni, hogy a növény termőhelyét a feláramló gázokból a hidegben kicsapódva apró vízcseppek borítják, biztosítva ezzel növényünk vízigényét.

JAKAB GUSZTÁV
BIOLÓGUS, BOTANIKUS,
A SZENT ISTVÁN EGYETEM
AGK EGYETEMI DOCENSE

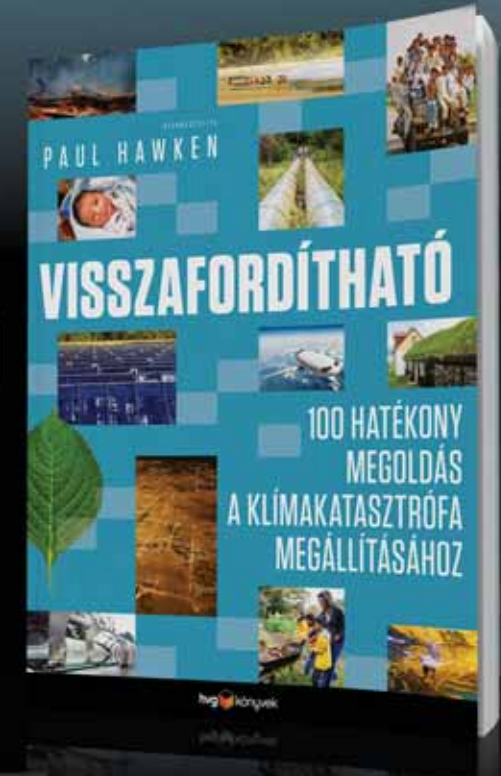

MOLNÁR PÉTER
AGRÁRMÉRNÖK, ÖKOLÓGUS,
SZÁMÁRA A BOTANIKA
EGY ÉLETRE SZÓLÓ TUDÁS-
GYARAPÍTÁS ÉS KALAND

VISSZAFORDÍTHATJUK!

„A globális felmelegedés nem az elkerülhetetlen végzet, hanem felhívás az építésre és az újtásra. Egy új irány, amely felébreszti bennünk a kreativitást és az együttérzést.”

PAUL HAWKEN

Tudományosan alátámasztott javaslatok a klímakatasztrófa megállításához

„A félelem, a kilátástalanság és a tehetetlenség érzése helyett jól strukturált és inspiráló válasz egy ördögi problémára.”

LITKAI GERGELY, DUMASZÍNHÁZ

DUMASZÍNHÁZ

hvg könyvek
Az vagy, amit olvasol.

webshop: hvgkonyvek.hu
@hvgkonyvek

EGYÜTT LEHETSÉGES! KETTEN 1%-ÉRT!

“Vizesélőhelyeink veszélyben vannak. Cselekednünk kell! Jól átgondolt vízgazdálkodásra van szükségünk, ami számol a klímaváltozással!

Kerpely Klára
Vizesélőhelyek projektvezető

“Szeretném, ha gyermekeim is megtapasztalhatnák a vízpart szépségét, a víz örömét! Együtt tehetünk érte, hogy megvédjük vizeinket!

Kovács Lehel
színész

TÁMOGASD MUNKÁNKAT ADÓD 1%-ÁVAL.
Ennyi kell ahhoz, hogy közösen tegyünk a jövőnkért.
Adószámunk: 18226814-2-42

FOTÓ: NATUROSPORTS © SHUTTERSTOCK

HA BARCELONA, AKKOR GAUDÍ!

▷ SZÖVEG: GRYNAEUS ANDRÁS

Az utazók többsége nemcsak így gondolja, hanem így is tesz: azaz elsőként a Sagrada Famíliát, azaz a Szent Család-templomot keresi fel – ami látszólag nem túl nagy feladat, hisz a 2. és az 5. metróvonalnak egyaránt van egy ilyen nevű állomása, és a kijárat a templom sarkához vezet...

A bejutás viszont macerás, ugyanis rengetegen szeretnék belülről is megnézni az épületet. A legjobb (és legeredményesebb), ha legalább 3 nappal korábban a neten vesszük

meg a belépőjegyünket... Akik így tesznek, azok a foglalt időpontban – egy, a repülőtérre idéző biztonsági ellenőrzés után – már gyönyörködhetnek is a Mester alkotásában.

Persze vannak, akik alternatív megoldásokkal próbálkoznak, és misére járóknak álcázzák magukat. Jó az ötlet, de azért a helyiek sem kezdők! Akik a szombat esti katalán nyelvű misét célozzák meg, azok az altemplomban talál-

ják magukat... Nota bene, ezt sem érdektelen megnézni, hisz szerves egységet alkot a „felvilággal”, de sokan ezt nem így élik meg. Mászkalásukkal és pusmogásukkal a va-

Persze vannak, akik alternatív megoldásokkal próbálkoznak, és misére járóknak álcázzák magukat.

lóban a szertartáson részt venni akarók életét is megkeserítik.

A másik kedvelt lehetőség a vasárnap „hajnali” (ez itt 9 órát